

STUDII
ASUPRA STĂRII ACTUALE

A
ȚĂRANULUI NOSTRU

— ❧ —
PROPUNERI

PENTRU
INBUNĂTĂȚIREA SOARTEI LUI

DE
ALEX. C. GROZA.

„Munca este izvorul bogății; tre-
buie să muncim ca să ne îmbogățim.“

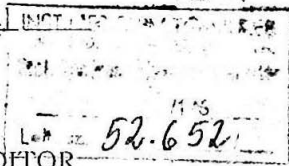
„Neștiința este o fortăreață ce
nu se poate lua prin rațiune; trebuie
„să ne instruim ca să trăim.“

— ❧ —
BUCURESCI

IG. HAIMANN, LIBRAR-EDITOR

102, CALEA VICTORIEI, 102

1891.

STUDII ASUPRA STĂRII ACTUALE

A
ȚĂRANULUI NOSTRU

— ❧ —
PROPUNERI

PENTRU

INBUNĂTĂȚIREA SOARTEI LUI

DE
ALEX. C. GROZA.

„Munca este izvorul bogății; tre-
buie să muncim ca să ne îmbogățim.“
„Neștiința este o fortăreață ce
nu se poate lua prin rațiune; trebuie
să ne instruim ca să trăim.“

— ❧ —
BUCURESCI

IG. HAIMANN, LIBRAR-EDITOR

102, CALEA VICTORIEI, 102

1891.

31 MAY 2006

STAREA ACTUALĂ ȚĂRANULUI NOSTRU

Agricultura română este lipsită de brațe, populațiunea rurală se înmulțește foarte încet, și sunt ani când decesele din totă țera sunt mai numeroase de cât născerile.

Înainte de a căuta leacul, cată să cunoscem bine bóla; să răspundem déră mai întéiu la întrebarea: care sunt causele principale ale mortalității celei mari a populațiunei rurale?

Pot răsuma răspunsul în patru cuvinte;
«Traiul prost al țeranului.»

Țăranul este rău *îmbrăcat*, rău *adăpostit* și rău *nutrit*, și réua creștere 'l face să agraveze aceste neajunsuri, când are bani séu credit, prin bețurii spirtóse.

Bordeiul și *casa* țăranéscă de gard, lipită cu pămênt, umedă și neaerată și alimentațiunea próstă a țăranului fac că el nu póte resista diferitelor influențe care produc bóle, și căđut pe patul zăcerii el nu se scólă lesne, că vieța lui în termen de mijloc este mai scurtă de cât a țăranului frances și german.

La noi, în anumite regiuni și mai ales la șesuri, frigurile sunt în permanență. Acesta este una din cauzele că poporul nostru așa de bun, așa de blând și de viguros odiniórá, ađi s'a lenevit, a devenit arțăgos, supărăcios, nepăsător. — Mai ales juna generațiune este palidă, degenerată, incapabilă de muncă.

În ăilele ds Duminică și sêrbătorii când îi privesci la horă, în loc de a vedea figuri rumene și pline de vieță. întêlnesci spectre, par'că te afli în mijlocul unor ómenii ce s'au sculat din mormênt.

Mórtea s'a aliat cu inamicii naționalității noastre și devastă aceea ce într'ua ți ar trebui să fie forța viitorului nostru.

Cea mai mare piedică la propagare este lipsa alimentațiunei. Nutrimentul, ȓice *Moleschott*, a schimbat pisica sêlbatică în pisică domestică.

Trebue óre să ne mirăm decât vedem populi devenind turbulenți orî pacifici, viguroși orî enervați, curagioși orî poltronî, inteligenți orî stupidi, după alimentațiunea cu care se nutresc? Dacă alimentele forméză sângele, decât sângele la rândul sêu forméză carnea, nerviî, ósele, creeriî, natura alimentelor nu va trebui să fie considerată ca condițiune necesară a ardórei inimei, a energiei muschilor, a tãriei óselor și a activității muschilor?

Alimentațiunea, care convine mai mult omului, este cea mixtă, adică animală și vegetală.

Uă alimentațiune suficientă numai vegetale, ucide forța și energia în om, îl face leneș. — Indianiî, cari se nutresc numai cu vegetale, aũ un spirit limitat și neactiv, pe când omul civilisat care se nutresce bine,

produce acele minunate creațiuni, pe care le admirăm așa de mult.

Carnea ne procură un sânge bun, și aceasta la rëndul său produce energia muschilor nobleța și mândria sufletului, și acel curagiū ardinte ce inspiră libertatea. — *Carnea produce carne, țice un proverb.*

Uvrieturul liberei Angliteri carele se nutrește cu *roast-beef*, cât este de superior lazarionului neapolitan, în ale cărui vine nutrimentul vegetal infiltră lenea.

•Poporul nostru se nutrește rău, posteste aproape 200 de zile pe an, și afară de post se alimentă așa de rău, în cât se pôte țice că posteste continuū.

Postul a fost de multe ori acusat ca cauză principală a mortalității premature a sătenilor.

Guvernul ar face un mare act patriotic, decă în conțelegere cu sinodul ar reduce posturile, ori ar introduce postul fraților italieni și francesi — cu ouă lapte și brânză. — De altă parte se reducă și numărul cel mare al sərbătorilor, care n'aū nici un reson de a mai fi.

Să se introducă *igiiena* și *gimnastica* ca studii obligatorii în sate ca și la orașe.

Un mare pericol ne amenință, inamicul este între noi: *ignoranța* și *bôla*.

Să luminăm poporul. — Inainte de toate școle pretutindenți, chiar și în cătunul cel mai mic, dără adevărate școle, școle practice, adică să învețe a munci bine, a fi onest, a se nutri bine, a clădi case bune, a face economie, în fine școle în care știința practică să fie nedespărțită de *igiienă*.

Cu cât poporul degenerază, cu atât scade munca câmpului și bogăția, animalele domestice se împuținează.

Unde poporul prosperă, animalele abundă, acolo carnea și cașul nu pot lipsi; și unde aceste alimente abundă, poporul se nutrește bine, e forte și viguros.

Acésta făcu pe *ilustrul Müller* să dică: *că unde se fabrică cașul, înfloresce libertatea*.

Un economist, cu care Francia se mândrește, D-l de *Lavergne*, a atras de cât-va timp băgarea de sémă a compatrioților săi asupra unui fenomen economic de ântâia importanță asupra mișcării populațiunei.

Eminentul economist constată că în Franția populațiunea se înmulțesce mult mai puțin ca în alte state; că în multe departamente morțile sunt superioare nascerilor.

Acum de curând publicându-se mișcarea populațiunei, se constată același lucru. De aci uă preocupatiune legitimă în tóte cercurile economice; discuțiunî pline de interes atât la Academia de științe morale și politice, cât și la societatea de Economie publică din Paris.

Nu trebuie uitat că populațiunea este un instrument atât de *productiune* cât și de *consumatiune*, că prin urmare interesele economice de tótă natura reclamă sporirea populațiunei.

Resumând cauzele cărora se póte atribui nemulțumitóra sporire a populațiunei franceze; d. de *Lavergne* atribuesce abținerii voluntare uă acțiune fórte restrânsă.

Părerea sea este că chestiunea populațiunei nu este uă cestiune izolată care póte fi tratată prin remediuri speciale, ea este uă urmare a stării generale a societății.

De aceea recomandă întrebuițarea de

remediuri speciale clasate sub ciuci categorii principale, și anume:

1) *Păstrarea păcei*; 2) *modificățiunea legilor militare în sensul îndulcirilor compatibile cu buna organizațiune a apărării naționale*; 3) *mărginirea progresiunei cheltuelilor publice*; *favorisarea sporirei producțiunei agricole*; 5) *desvoltarea igienei și combaterea mortalității care bătuesce copii*. Restul nu se pôte face de cât prin moravuri.

Avem aceleași cuvinte, pôte și mai te-meinice de cât *Francia*, ca se ne îngrijim despre sporirea populațiunei.

Importanța înmulțirei populațiunei române atât din punctul de vedere politic cât și economic nu pôte scăpa din vedere orî căruî om, care a cugetat cătuși de puțin la cauzele puterei și înavuțirei națiunilor.

Uă populațiune numerósă bine trăită, vêtósă este factorul principal al prosperității unui stat, — și între cestiunile de politică națională acea relativă la politica populațiunei este cea mai importantă.

Ilustrul *Rousseau* đicea încă din secolul

XVIII «că nu poate fi lipsă mai mare pentru un stat de cât lipsa de populațiune.»

«Acésta trebuesce să ne îngrijescă cu atât mai mult, că în alte state, precum Germania și Englitera, numărul locuitorilor crește cu 400 și 500 mii suflete pe fie-care an.

Igiena săténului

Săténul, care la noi constituie mai mult de jumătatea populației, este cu desăvârșire privat de acțiunea bine făcătoare a *igienței publice*.

Pe când sórta locuitorilor din orașe se îmbunătățesce pe fie-care zi, săténul e lăsat tot în starea primitivă: locuința sea, *casa* seú *bordeiul*, e rău împărțită și neaerată; avénd a servi de refugiú unei númeroase familie, nu e în stare de a o garanta, contra rigorií frigului în timpul *ernei* și o lasă să sufere de cea mai mare căldură în timp de *véră*.

Acéstă clasă de ómení atât de númeroasă și de utilă pentru uă *țéră agricolă* ca a noastră, cată să facă pe acei care cugetă, și

mai cu sémă, pe acei care sunt chemați a cugeta la viitorul națiunii noastre, să se gândescă la importantul rol ce *igiiena* publică trebuie să jöce.

Cată se ne preocupăm serios de starea deplorabilă în care se află acești ómení, căci lăsați ast-fel, cum îi vedem astăzi, ei vor peri pe fie-care și, într'un număr incomparabil mai mare de cât nașterile, și această descrescere a populațiunii rurale va fi vătămarea *regatului Român*, nu numai din punctul de vedere *național*, dără și din punctul de vedere *economic*, împuținându-se numărul țeranilor, slăbindu-se forțele acestor agenți principali ai producțiunii noastre capitale, *agricultura*, care este singura sorginte de avuție națională, va suferi fatalmente.

•Unde până aci țera, societatea întrégă profita de produsul brațului țeranului, de aci înainte lăsându-se a se întinde acțiunea destructóre care 'l minéză, el va degenera cu totul, și atunci cei ce vor rămâne, nu vor fi de cât niște ființe slabe și bolnăviciose, vor deveni uă sarcină pentru societate căreia va încumba datoria de a'i întreține.

Locuința țeranului rău împărțită și neaerată, se compune în general, afară de mici excepțiuni, de o sală de intrare cu cotlon care servă de bucătărie, și o cameră de culcat și locuit, unde se grămădesc ȕiua și nóptea cel puțin patru până la cincǐ persoane, fără a mai numera *vițelul, mielul, găina* și toate cele-lalte animale domestice cari se adăpostesc la un loc și împreună cu familia, contra variațiunilor de temperatură.

Tavanul acestor case e jos, pardosélă nu există, ast-fet, că pământul din cameră se îmbibă de toate necurățeniile și viciază aerul care, la rindul său, exercită o nefericită influență asupra acelor cari șed într'ua așa infectă atmosferă; o simplă feréstră fórte mică luminează mizerabila locuință a țeranului nostru, feréstră în care rare-orǐ se află un *gém*, câte o dată *ȕiplă* și mai adesea *hârtie din vr'e'un diar* destinat a lumina poporul. — Acéstă feréstră e, prin modul său de sonstrucțiune, condamnată a nu rămânea deschisă de cât atunci când din întâmplare s'a spart *gémul*, *ȕipla* sau *hârtia*, atunci adică mai de ordinar când *plouă*,

ninge sau *bate piatra* și când tocmai ar fi mai necesară..

Materialul de construcțiune în părțile muntoase e lemnul spoit cu puțin pământ sau gardurile umplute cu pământ la mijloc în cele de câmp; foarte rare-orî, cărămida e întrebuințată în construcțiunile țeranilor. — Cele de lemn putrezesc lesne și se imbibă de apă, de diferitele gaze ce exală omul și animalele, de necurătenile menagiului; zidurile făcute cu baligă simplă sau amestecată cu pământ ori paie, se strică repede, crapă și lasă frigul și umiditatea să pătrună în cameră.

Cărămida ne arsă ne fiind de cât tot un pământ abia colorat de foc, este supusă la aceleași inconveniente; cărămida arsă nu este usitată la țără de cât pentru *casele boeresti* și cu toate acestea singură cărămida arsă, pe lângă soliditate care ȳ dă o lungă durată, oferă avantaje *igienice*, căci garantează contra frigului în timp de iarnă, a căldurii vara, și nu se imbibă nici de materiele și gazele deletare ca cele-l'alte materiale.

«Acoperișul cu paie de și e un rău con-

ductor de căldură, ar trebui însă să fie des schimbat ca să-și conserve utilitatea *igienică*, dar mizeriile vieții se opun, și astfel el oferă gravul inconvenient d'a fi expus la incendii, de altă parte grămădirea șorecilor, acei mossafrî incomozi ai locuințelor, cari se înmulțesc cu o mare repeđiciune, mănâncă grânele și le strică în așa grad în cât micul produs al unei munce debile, care a putut scăpa *sarcinelor publice și cametei private* rămâne în așa stare, că nu mai pöte fi întrebuințate.

Alături cu casa e așezat *coșarul* în care se adăpostesc vitele și de unde se scöte *băligarul* ca să se asvire în fața casei; acolo e condamnat a ședeă ani întregi spălat fiind de desele ploă și uscat de sóre care-i ridică gazele cele mai *utile agriculturii* și mai *vătămătoare omului*.

Aceste dispozițiuni, contrarii tuturor regulilor igienei, fac ca cele mai multe din *satele noastre*, nu sunt de cât nisce *focare de infecție*, din cele mai vătămătoare sănătății.

Lunga ședere a băligarului în coșare vătămă sănătatea *vitelor* cari, din această cauză,

sunt expuse la o, *bólă* de *picióre* destul de *periculósă*.

Cestiunea economică e strîns legată cu cerințele *igienei*; și una ca și alta, reclamă scóterea *băligarului* mai des în timpul verei mai cu sémă când căldura îl încinge.

Dacă am privi enorma pagubă ce se cauzéază *agriculturei* noastre prin perderea acestui aliment puternic al pămîntului care se lasă de putreșce prin curți, dând loc la ivirea unor vermuși insalubri, am stăruî negreșit cu toții ca *băligarul* să fie scos cât de des și pus pe pămîntul de cultivat pentru că ast-fel am veni în ajutorul producțiunii publice și al *igienei* generale.

Băligarul coșarelor și grajdurilor noastre e compus din două părți: una *solidă* (băligarul propriu țis) și alta *liquidă* (urina).

Partea liquidă e aceia care servește la îngrășarea pămîntului și ea e la noi cu desevêșire perdută, pe când aiurea dă atât de mari beneficii.

Cătățimea acestui liquid e considerabilă, ea e mult mai mare de cât a băligarului: 8 kilogr. și 200 grame pentru o *vacă* și

1 kgr. 330 gr. pentru un *cal*; ceea-ce ne dă pe an o cantitate de liquid care ar putea îngrășa o mare întindere de pământ.

Compoziția chimică a acestui lichid face că se volatilă, să transformă în *carbonat de amoniac* care se răspândește în aer și devine ast-fel vătămător sănătății omului; de aceea cată să nu adoptăm sistema care consistă în a aduna acest lichid în gropi săpate pentru acest scop d'asupra pământului: e mai rațional a face gropile sub grajd sau afară sub pământ.

A vorbi de spălarea grajdurilor ar fi inutil, ar trebui pentru acesta să presupunem că grajdurile țeranilor noștri sunt podite, lucru care nu există. Pentru a putea profita însă de acel pământ care e imbibat de elementele cele mai puternice de *îngrășare a câmpului*, există un alt mediu mult mai facil și care poate fi practicat la noi dupe cum se face în Englitera, Germania și alte state, — și anume: *«La fie-care cincă, șese zile se asvîrle în coșar sau grajd un strat de pământ uscat, și când acest pământ e destul*

de înmuiat de lichidele grajdurilor, să scöte și se pune pe câmp.

Acöstă practică are avantajul că băligarul ferbe mai bine, perde mai puține gaze, e mai puțin mirositor și vitele nu sunt incomodate de lungă lui ședere în grajd.

Băligarul scos din coșar trebuie să fie acoperit cu pământ uscat ca de două degete, cu scop de a nu lăsa să pérđă nimic din proprietățile lui de a îngrășa pământul.

Dacă locuințele nefericitorilor săteni sunt în astă stare de plâns, acosta nu provine de cât din lipsa celor mai elementare cunoștințe de igienă precum și din lipsa unei legi sau a unui regulament asupra locuințelor nesănătoșe.

Construcțiunile defectuoșe și réua întreținere a curților sunt cauzele de insalubritate cari caută să atragă atențiunea administrațiunei spre a le combate prin toate meșiele posibile.

E prea adevărat, ca sorgințele pecuniare ale țăranului sunt prea modeste pentru a-ı putea cere uă locuință model. — Cu toate astea însă, credem că, chiar cu aceea sumă

ce cheltuesce actualmente pentru construirea casei sale, la care s'ar adăoga cheltuelile ce necesita dese reparatiuni ale unei rele locuințe, *țeranul nostru*, de ar fi mai bine *dirigiat*, ar putea să 'și facă uă *casă bine aerată, espusă la soare* și prezentând condițiunile *igienice* indispensabile vieței ce petrece.

Ca să se pótă însă înlătura aceste inconveniente ar trebui nu numai *legi și regulamente* bune, ar trebui încă, și mai presus de toate, *uă bună aplicatiune a despozițiunilor legislative* cari să nu jeneze profesiunea țeranului exclusivamente *agricolă*, să *stârpească nenumăratele bălți care inundă satele noastre*, grație reului mod de construcție al *șoselelor*. Se pare, că la noi și chiar înmulțirea și perfecționarea *căilor de comunicație* care era menită să serve la sporirea *bogăției* publice a trebuit se devie un *focar pestilențial* pentru bietul țeran; într'adevăr, în loc de a se da scurgere apelor stătătoare, s'a săpat nenumărate gropi, s'a creat ast-fel răservorii de ape *stagnante* care infectă aerul și otrăvesce sângele nefericitului țeran; otrăvire cari produce nenumăratele friguri de care

sunt bântuiți de vr'ua cât-va timp; otrăvire contra căreia ignoranța și deprinderea de lungă îndurare îl împedică de a reclama, ba din potrivă ei privesc acele bălți infectante ca uă *bine-facere*, pentru că într'ensele se pot scălda și cresce, fără cheltuélă, *bobociș de rață* și de *gâscă* din care vre-unul pôte va servi într'ua și mare, de *lux* al mesei lor.

Dar afară de relele enumerate mai sus, *maș sunt și altele* care contribue la *deplorable* stare a *muncitorului de pământ*? *Care sunt?* Și de *unde derivă?*

Greutatea dărilor! Iată *cheea* stării de înapoere în care se află *țărănul nostru*, iată cauza ruinării *proprietarilor* care saū ocupat cu esplotarea *moșiilor*, iată ce ne esplică miseria *țărănului*, a fostului clăcaș.

Totalul dărilor unui fost clăcaș, de vom socoti și pe cele județene și comunale, se sue la 32 de franci saū 86 și jum. de lei vechi de om, saū 13 galbeni de familie, ceva mai mult de 32 lei la sută din venitul anual.

De vom lua de normă suma de 500 franci. venit anual al unei familii de plugar, și vom căuta să găsim ce 'i rămâne pentru între-

ținerea casei dintr'un an până într'altul, după ce a plătit deosebitele dări la care este supus, putem înțelege lesne pentru ce țăraniⁿⁱ noștri sunt fără putere și bolnăvicioși, pentru ce mortalitatea este atât de mare între dênșii, pentru ce populațiunea nu crește.

Munca *ostenitoare*, mâncare *próstă* și puțin hrănitóre, lipsa de *încălțăminte ușoră*, așternut *neodihnitor*, *adăpost rău*, *apă stătută* și *înverdită* în mijlocul satelor, *tifosul* și *lingórea*, *vêrsatul*, *angina difteritică* și *frigurile* în permanență vara și iarna, fac ca femeile să devină din ce în ce mai *anemice* și mai *chlorotice*, *copiii* limfatici *slabi* și *bolnăvicioși*. — Permanența executărilor împlinirii dărilor *fiscale* le ia banii înainte de a apuca să intre în pungă, în cât nu-î rămâne *plugarului* cel mai mic capital pentru avansuri, de trei luni măcar *pământului*, acestei *mame* hrănitóre care nu ne dă cu generositate de cât când o adăpăm cu *sudóre* și cu *aur*.

Acestea sunt atâtea cauze care fac ca cultura agricolă să fie la noi mai înapoiată de cât în *Rumelia* și în *Anatolia*, ca pă-

mântul nostru să producă calitățile de grâu cele mai próste din lume; și nu vom putea eși dintr'acéstă stare de cât numai *rărind'o* cu *dările* și contenind cu *abusurile* și cu *vexațiunile*.

Cercetând cum se soldéză dările unui clăcaș, le putem resuma în mod modest ast-fel:

	<u>Lei noui</u>
a) Impozitul personal	18
b) Dările comunale și județene	16
c) Dările vamale și gabela sării	9
d) Impozitul tutunului	4
e) Impozitul băuturilor și licența	8
f) Timbru și înregistrarea	3
g) Anuitatea rescumpărării pământ.	37
Total	<u>95</u>

fără a ține sémă că într'ua familie sunt de multe orî câte doui și trei contribuabili, fără a trece în socotélă calul și îmbrăcăminteaa călărașului pentru părinții tinerilor pe care sórta îi desemnézá a servi în armată, cheltueli care sporesc țifra de mai sus cu 20 sau cu 30 de lei pe an, fără a ține în sémă,

precum am çis'o, partea ce trebuie să facem vexațiunile, storsiuilor prevaricațiunilor, abuzurilor și mituirilor impiegaților comunalî, administrativî și militari cari se oferă să le scape băeții de serviciul activ al armatei, să'i declare nevolnici, să nu'i ia la șosele și la manifestațiuni în vremea muncii, să nu'i trimetă la procuror când fac câte uă gâlcévă la cârciumă și câte și mai câte; fără a ține în sémă plaga *furtului de car* în contra căroră nu se ia nici uă măsură seriósă, și care a ajuns a fi uă contribuțiune din cele mai grele și mai simțitoare pentru plugar.

Dacă biuroul nostru statistic ar putea să înregistreze cu scrupulositate aceste cauze de cheltueli și de dări extralegale, s'ar putea convinge fie-care că ele nu apasă cu mai puțin de 20 sau de 30 lei noi de fie-care cămin; și putem çlice cu certitudine că dările anuale ale unei familii de plugar se sue astă-çi cel puțin la 150 de lei noi pe an, 30 de lei noi de suflet; rămâne dar 350 de lei pentru întreținerea pe an a unei familii întregi, *hrană, casă, îmbrăcăminte, biserică, bóle* și tóte cele-l'alte trebuințe ale vieței.

Îmbunătățirea sôrței țăranului

După cel din urmă recensământ ce-l găsim, se află în România 973,986 familii compuse din 4,424,961 suflete. Dintre aceste familii, 801,926 compuse din 3,643,782 suflete, se află în sate. La 10,000 de suflete, se află dăr 8,235 țărani și numai 1,175 orășeni.

Urmăză din aceste țifre, că îndeletnicirea principală a românilor este *agricultura*; că, înainte de tôte, noi suntem uă *națiune de cultivatori*. Puterea României esle dăr în *agricultură*. Ast-fel fiind, caută se ne punem tôte puterile pentru a face ca populațiunea agricolă se se *civilizeze* cât mai fără întârziere, căci de la civilizațiunea sea atârână *civilizațiunea și mărirea țăreii noastre*; caută se convingem pe țăraniî noștri, pe acele 800 miî familii că sunt uă mulțime de miđlôce ca se-și îmbunătățescă sôrta; de a face ca *pământul* lor se producă mai mult, ca *vitele* lor se se înmulțescă; că sunt datore a da ôre-care învățatură *copiilor lor*, pentru ca se pôtă la rându-le a spori peste aceea ce a sporit părințiî lor; că, lucrând

și economisând din munca lor, nu numai că vor trăi ei mai bine și se sor înavuți, dăr vor face ca țera noastră să ajungă la mărirea dorită de fii săi.

În această națională și economică mișcare, fie-care avem după putere un rol de îndeplinit. *Proprietarii* cei mari, *preoții*, *învățătorii* și mai pre sus de toți *guvernul*, au uă datorie sacră de îndeplinit către țera. Interesele noastre fiind toate strâns legate între dênsele, trăind în lumea acesta uniî printre alții, rezultă, că prin îmbunătățirea sôrtei țeranului se va îmbunătăți sôrta noastră a tutulor.

Este lucru în de obște cunoscut, că atunci când *țeranilor*, vînoșilor noștri cultivatori, *le merge bine*, merge bine *țerei întregi*: că din potrivă, *când sufer cultivatorii*, *suferă totă țera*.

Acestea șise, se vedem, care ar fi îmbunătățirile de care simte mai mare nevoie cultura cea mică, proprietatea țeranului român.

Să începem mai înteiu cu vitele.

Despre vite

Una din cestiunile care trebuie a ocupa mai mult *guvernul*, ómenii de *știință* și pe toți *cultivatori* români, este *ameliorațiunea* raselor noastre de vite.

Nu este destul să auzim în toate zilele discutându-se asemenea însemnate cestiuni, trebuie să lucrăm a produce mai multe vite și a ameliora rasele noastre așa de degenerate, este a introduce uă însemnată îmbunătățire, un izvor fecund de prosperitate agricolă în economia rurală a țerei noastre, este a da securitate statului și bogăției poporului.

Trebuie să venim în ajutorul poporului, înconjurându-l de *instituțiuni* cari îl vor ajuta în desvoltarea lui.

Acésta este cestiunea care interesedă într'un așa de înalt grad *agricultura* noastră, și aplicațiunea materială a ideii nu presintă nici uă dificultate nici *guvernului* nici *mareli* proprietar.

Vitele sunt sufletul *agriculturei*; numai prin înmulțirea și îmbunătățirea lor se póte

îmbunătăți agricultura unei țări. *Țăranii* știu acésta mai bine de cât toți învățații din lume.

Din nefericire însă vitele noastre numai graiū nu aū se ne spună cât sunt de stórse prin sfortăre, prin rea îngrijire și prin regimul alimentar. — In timpul iernei ele, fără a fi scutite de muncă, sunt lipsite de orī-ce adăpost în contra viscolelor și a asprimei acestui *ano-timp*. — Nu rare-orī le vedem întroenite și chiar degerate! — Acest adevăr este atât de probat la noi, că cumpărătorii la iarmarócele de la finele iernei, se feresc a cumpăra vite, temându-se ca nu cum-va efectele funeste ale gerului să-ī facă a rămănea fără dênsele.

Este întrebarea acuma decă acest mod de tratare aduce vr'ua economie cultivatorilor?

După tóte cercetările posibile, nu cred că cine-va ar putea să probeze vre'un folos. — Eū vėd pagube considerabile pentru cultivatorii în parte și pentru țără în genere și iată cum: Mașina animală este un foc care cu cât va pierde din căldura sea, cu atâta va trebui să mai consume alimente

combustibile și mai abundente pentru a-și menține temperatura la același grad; ast-fel focul răcindu-se, se va stinge! Animalele agricole fiind din acelea cu temperatura constantă, este evident că cu cât vor pierde din căldura lor prin frigul iernei, cu atât le vor trebui un nutreț mai abundent și mai substanțial pentru a-și menține căldura animală la gradul cerut.

Din nefericire însă nutrețul lor este foarte rău administrat, mai mult se *irosesce* de cât le servește spre *hrană* și adese-oră este chiar *afectat de mucegai*.

Nu găsesc de prisos a mai adăoga că *mucegaiul* este uă parasită destinată numai pentru a distruge materia organică în detrimentul căreia sporesce, și a face să se nască diferite bôle foarte grave și chiar contagiose, ast-fel că un cultivator ce 'și îngrijește rău vitele pôte deveni periculos pentru vecinii săi,

Dacă s'ar ierna vitele în *grajdiuri* bune aerate, ele ar fi aparate în contra asprimei timpului, nu ar pierde atâta din căldura lor animală și prin urmare ar consuma mult

mai puțin nutreț, și mult mai puțin s'ar *irosi*, căci ar putea fi administrat în mod regulat și sistematic. Tot-uă-dată s'ar putea calcula și cantitatea de furagiū trebuitoare pentru un număr dat de animale, căci nu ar fi părăduit prin fluctuațiunea timpului; și cultivatorul nu ar fi expus a complecta neajunsul pe la finele iernei, cumpărând furagiul cu preț esorbitant. Cu un cuvânt economia ce ar resulta din consumațiunea nutrețului ar plăti în câți-va ani cheltuelile grajdiurilor; ér cualitatea și sênitatea vitelor ar rămânea ca profit.

Tot ast-fel vom dice și despre oș, a căror lână ar câștiga îndoit și întreit în cualitate.

Pe lângă tóte acestea, privegherea ar deveni mult mai facilă și animalele nu ar mai fi expuse la *spărcuirea lupilor*.

Frumusețea, cualitatea, și numărul animalelor pendinte de agricultură, sunt *barometrul*, ce arată într'ua țeră variațiunile progresului agricol.

Observând aceste variațiuni la noi în România, vom vedea că ele ne arată uă stare de înapoere tot crescândă în agricultura noastră.

Și în adevăr, de mai mulți ani vitele noastre perd din conformațiunea lor, din calitatea și cantitatea productului lor, pe când numărul lor, în loc de a cresce, se imputinează din an în an.

Dacă nu se va lua urgente măsuri, vom rămânea fără vite, ținirile noastre vor sta jumătate ne productive.

Oile noastre, cari erau cu sutele de miș pe la moșii și care produceau fruct în așa abundență că țărănul numai grija mîncărei nu putea să ducă, era lăna lor făcea obiectul unui comerț foarte productiv pentru țără, astăzi au degenerat atât în număr cât și în calitatea fructului și a productului lor; era întinsele noastre câmpii servesc a nutri numeroșele cărduri de oi ale țărilor ce ne învecinază.

Ast-fel nutrețul acestor câmpii în loc de a fi transformat în carne, peș, lână și fructe de către noi înșine, servesc străinilor spre a ne concura cu ajutorul propriilor noastre mijloce; ast-fel ar fi ei siliți să cumpere toate aceste produse de la noi.

Noi avem trebuință să îmbogățim culti-

vatorul nostru; și pentru a-l îmbogăți trebuie să-l *luminăm* asupra propriilor lui interese.

Iată două țări, *Elveția* și *România*: una cu proprietăți mici și divizate; cu agricultori bravi și cei d'ânteu sub raportul producțiunii agricole; în fine țară cu mici proprietari care ca și cei mari, caută prin muncă, economie și asociațiune a-și procura capitalele ce li sunt necesare în executarea ameliorațiunelor culturii lor. — Alta, România, mult mai favorisată sub raportul întinderii proprietăților și a fertilității teritoriului, d'ară căria cultivatorii sunt mult mai săraci și nu știu a utiliza inteligența lor într'un mod ori în altul spre a se îmbogăți.

Pentru ca să avem uă idee complectă de marele avantaje ce *fabricațiunea brânzei* oferă cultivatorilor și în fine, ca să arătăm importanța industriei *laptelui* în Europa să punem cifre:

Producțiunea laptelui și a produselor derivate *brânză* și *unt*, este evaluată anualmente în:

Statele Unite	1,800,000,000 fr.
Francia	1,500,000,000 fr.
Englittera	1,400,000,000 fr.
Italia	1,200,000,000 fr.
Elveția	40,000,000 fr.
Danimarca	32,000,000 fr.
Suedia și Norvegia	28,000,000 fr.
Holanda	27,000,000 fr.

Aceste cifre sunt de ajuns pentru a se arăta însemnătatea industriei laptelui.

Vedem că *Francia* produce pentru *unu și jum. miliarde* de franci, adică mai mult ca jumătatea bugetului republicii și *Elveția* pentru *40 milioane!*

Noș, cu pământul cel fertil și cu clima noastră cea favorabilă la creșterea vitelor, n'am putea óre produce în lapte, unt și brânză pentru uă cifră ca Elveția? — Este regretabil pentru uă țără așa favorisată de natură să n'aibă rase de vite perfecționate, să nu producă lapte, unt și brânză nici pentru trebuințele séle.

In cât despre *caș*, nu mai este îndoială, că am rămas înapoi cu totul. Armata noastră cumpără caii din alte țări; caii de trăsuri

ne vin mai toți de peste graniță, și cine nu scie cât erau de vestiți și de căutați caii noștri odinioară!

Totul depinde în țera noastră de la *guvern* și de la *marii* proprietari. — Numai guvernul și marele proprietar pot lumina cultivatorul asupra adevăratelor lui interese.

Numai guvernul și marele proprietar pot perfecționa agricultura noastră prin unirea *sciinței* cu *practica*; prin diseminațiunea în masa cultivatorilor a faptelor noi și importante în cultura solului, prin amelorațiunea graduală a agriculturii noastre și amelorațiunea condițiunelor materiale și morale ale cultivatorilor.

PROPUNERÎ

PENTRU

îmbunătățirea sôrtei țĂranului

I

Propunerî

Mișlôcele cele mai sigure pentru amelorațiunea vitelor nôstre de tôte speciile sunt:

•Introducerea nutrețurilor în cultură, pen-tru ca țĂranul sĂ aibă cu ce sĂ-și hrĂnescă vitele.

•Infințarea treptată de depozite de armăsari și tauri în tôte plășile; împrăștierea învățământului agricol făcând obligator în scôlele primare rurale; concursuri de vite în tot anul și în tôte județele.

•Lucrările depozitelor trebuesc îndreptate în așa direcțiune ca pe lângă vitele frumoșe ce vor produce sĂ servescă cu timpul ca fermă-model unde țĂranii se pôtă afla cultura cea mai rațională și de unde sĂ-și pôtă procura tot felul de semințe.

•Tóte aceste dispozițiuni, decă s'ar pune
•în aplicare, pe de uă parte am veni mult
•în ameliorațiunea vitelor nóstre, ér pe de
•alta nu am mai fi nevoiți să recurgem la
•produsul țărilor străine, ci am îmbunătăți
•și agricultura, care este tot atât de simțită
•în ceea ce privesce produsul arăturilor.

II

Instrumentele agricole

Este cunoscut că afară de câte-va localități, instrumentele agricole cu care se servesc țăranii sunt primitive; greutatea plugului face să se întrebuițeze un număr îndoit de vite; lipsa de energie în lucrarea grapei lasă pământul plin de bulgări și grămădesce sămința în loc să o împărțescă de uă potrivă peste tot, etc.

•a) Un atelier pentru fabricațiunea de
•mașini agricole trebuincioase culturai celei
•mici s'ar putea înființa pe lângă fie-care
•deposit de vite.

•Instrumentele cercate în concursuri, alături cu plugurile țărănesci ar ajunge să fie
•adoptate treptat.

•In lipsă de mijlóce (ceea ce' esistă) s'ar putea vinde, cultivatorilor pe credit de un an, ast-fel ca să pótă plăti treptat.

•La tóte acestea ênsă trebuie muncă și capital. Munca se póte ađi cu înlesnire gási decă elementul capital nu ne-ar lipsi.

Cu starea actuală a creditului la noi în țără, e cu neputință să ni-l procurăm.

Organisarea Băncei Naționale este defavorabilă orí căruí partisan.

b) Numai uă singură cale ne rămâne, în casul când am voi să ne emancipăm de birul străinului.

Iată-l:

•Decă am putea ajunge să formăm uă asociațiune de 100 sėu 150 de membri din tóte ramurile muncėi omenescė și decă fiecare membru va veni aducėnd cu sine creditul sėu în țără sėu în străinătate vom putea să ne procurăm materialul de care avem nevoie, să dăm un exemplu:

c) Voim în acéstă asociațiune să avem un atelier pentru confecționarea de *batose*, pentru *secerători*, *sinturători*, *pluguri* etc., ne trebuesc comersanți și comisioneri carí

aŭ credit deschis la fabricile străine cari ne vor da ferăria necesară acestor unelte brută seŭ lucrată. Va fi în această secțiune érași proprietari cari având păduri se crediteze lemnul necesar. Ce va mai rămâne? lucrul de mână; decî uă parte minimă; asupra acestei părți, adică a instalării unui mic atelier la început și lucrului de mână, va trebui ca membrii întregii asociațiuni să cotiseze.

Cum însă ași Banca Națională pune banii la dispoziția comercanților cu firma înscrisă la tribunal, bani cu 5 seŭ 6 la sută toți direct seŭ indirect vor putea seși procure necesariul pentru a răspunde la asociațiune.

Cu modul acesta, societarii vor putea găsi estin elementul capital, iar uă industrie națională din cele mai prospere ar putea prinde rădăcinii în țéră și numai că ne am emancipa de streini, dér vom aduce un mare ajutor țéranului nostru.

Beneficiile ar fi imense, căci decă comisionarilor li se dá de fabrici 25 la 30 la sută, cât trebuie să câștigue fabricanții?

III

Lucrarea pământului în general**a) Condițiunile unei bune arături**

Uă arătură este bine făcută, când fundul brazdeii în urma plugului rămâne curată, și când brazda se taie de cuțit în uă linie dreaptă la suprafața pământului.

Brazdele trebuie tăiate regulat în totă lungimea lor, și nu trebuie să rămână știrbituri pe ici pe colea; să nu fie una mai lungă și alta mai îngustă, ci tot-d'una trebuie să fie paralele între ele, și să aibă uă înclinare de 45 grade; ca la grăpă să se potă mai bine mărunți.

Iu cât privesce lărgimea brazdelor, este mai bine ca ele să fie mai înguste de cât prea largi, fiind-că cu cât sunt mai înguste, cu atât brazdele se restornă mai regulat de cormană și se mărunțesc tot uă detă și mai bine.

Lărgimea brazdelor potă să varieze între 14 până la 17 cm. pentru uă adâncime de 20 până la 25 centimetri.

b) Grăpatul

Grăpatul se face cu instrumentul numit grapă séu barónă. La noi se întrebuintează mai cu sémă grapa de nuele și de mărăcină, un fel de gratie împletită cu mărăcină.

Grapa de lemn cu colți de fier séu chiar de lemn tare este mai bună, pentru că colți se înfig adânc și sfaramă bulgării.

Pământul este bine să se grăpeze la câteva zile după ce s'a arat.

Nu se grapéză locurile după ce plouă, fiind-că le bătătoresc vitele cu picioarele, nici când este pământul uscat, fiind-că nu nu se sfaramă bulgării.

c) Tăvălugitul

Tăvălugul este un sul de lemn gros ca de două palme în curmeziș și lung de opt palme; se face și de fier și de piatră; forma lui este cilindrică.

Se tăvălugesce tot felul de pământuri după ce se ară; în pământurile argilóse tăvălugul sparge bulgării, ear în cele nisipóse bătătoresce locul.

Tăvălugitul pământului se se facă tot-d'una când pământul este puțin cam ravăn și nici odată când pământul este prea uscat.

Primăvara este bine să se tăvălugescă grânele de toamnă.

d) Semănatul

Principala condițiune ce se cere la semănat, este alegerea semânței ce se aruncă în pământ, și semânta aleasă cu multă îngrijire, ca ast-fel să ne putem apropiea de vechea dicțōre: «grăul semănat bine, este pe jumătate cules».

Semânta se păstrează în loc curat și uscat, ferit de umezēlă și curățit cu ciurū bine, ast-fel ca să rămāie numai bobu și bobu.

Semințele de grău și secară fiind că sufer de bóla numită *tăciune*, înainte de semănat e bine să se pue în lapte de var, operațiune care se face în modul următor:

Să tōrnă apă caldă peste var până ce se face ca un fel de lapte,*) cu acēstă apă se

*) Se pune într'ună puțină 3 Kilogr. var peste care se tōrnă 8—10 litruți de apă. Semânta văruiată trebuie semănată tot-dea-uaa după 24 ore, ca să nu se strice prin încolțire.

udă sēmânța, se face apoi gramadă pe un loc bătăturit, se aruncă pe d'asupra sare, se amestecă bine cu laptele și apoi se sēmână. In lipsă de var se pōte întrebuița calaican topit de apă.

Sēmânța veche nu rēsare tōtă; de aceea este de trebuință ca cultivatorul să'si facă sēmânța în tot anul.

Spre a ne asigura și mai bine de bună-tatea semințelor trebuie să le punem la încercare și anume:

I cas: Se pune sēmânța între două petice de lână, se udă și se așeză la căldură; semințele cele bune vor încolți în puține zile, pe când cele rele vor rēmânea neîncolțite.

II cas: Se sēmână într'o ólă de florí umplută cu pămēt bun; în sfîrșit în orice vas numai să fie găurit în fund, să fie pus la căldură și să se ude tegulat.

După numărul sēmintelor încolțite, vom putea socoti și bună-tatea sēminteii, precum și câte hectolitre trebuie se sēmănăm la hectar.

Semințele ținute prin magaziî care n'aũ ferestre trebuie mai de multe ori întōrse cu lopata și să fie puse în grămeđi mici.

Cătățimea de sēmântă ce trebuie a se
semăna pe un pogon.

Fie-care *cultivator*, și în special *țăranul muncitor*, are trebuință să cunoscă câtă sēmântă de cutare se cutare plantă se semene la pogon.

Este adevărat că ano-timpul, natura pământului, modul cum a fost lucrat, calitatea sēmânței, sunt atâtea împrejurări care fac ca cătățimea de sēmântă ce se sēmăna să varieze. — Cu toate acestea, nu este mai puțin adevărat că ori-care ar fi împrejurările, există uă *normă*, pe care trebuie să o avem în vedere.

Acestea și se, iată diferitele cifre aflate în lucrările *agriculturilor practici* și după experiența *savanților agronomi* ce ne le-ză făcut cunoscut prin scrieri.

I. Plante cereale

Grău	2	până la	5	băniți la pogon
Alacu	.5	" "	6	" "
Secară	3	" "	4 ¹ / ₂	" "
Orz	4 ¹ / ₂	" "	5 ¹ / ₂	" "
Ovăz	3 ¹ / ₄	" "	7 ¹ / ₄	" "
Rișcă	3/4	" "	2	" "

Porumb.	8	" "	12	ocale	"
Meiü.	8	" "	12	"	"
Sorgo-Mat.	10	" "	—	"	"
Sorgo-Zaharat	5	" "	—	"	"

II. Plante leguminóse și tuberculóse

Bobu	1½	până la	4½	băniți	la pogon
Fasole	1¼	" "	—	"	"
Mazăre.	1½	" "	3¾	"	"
Mazariche.	2¼	" "	4¼	"	"
Linte	1½	" "	2¼	"	"
Visdiu	7	" "	9	ocale	"
Sparcetă	50	" "	64	"	"
Ray-grass.	15	" "	24	"	"
Cicóre	4	" "	—	"	"
Pimprinela	12	" "	—	"	"
Trifoiü roșu	6	" "	8	"	"
Lupulina	5	" "	—	"	"
Pastelu	4	" "	5	"	"
Trifoiü incarnat	7	" "	9	"	"
Seradela	9	" "	12	"	"
Mohor séü Paring	4	" "	5	"	"
Spergula	5	" "	8	"	"
Muștaru alb	5	" "	6	"	"
Sfecle	2	" "	3	"	"
Morcovi	¾	" "	2	"	"
Păstârnaciü	1¼	" "	2	"	"
Guliü	1	" "	—	"	"
Cartoffi.	26	" "	55	băniți	"
Napi	21	" "	32	"	"

III. Plante industriale

Inul.	30	până la	90	ocale	la pogon
Cânepa	3	" "	4	băniți	"

Rapiță	3	"	"	6	ocale	"
Năpîșor	2	"	"	3	"	"
Camelina	2	"	"	4	"	"
Macu	1	"	"	2	"	"
Lusanu.	6	"	"	—	"	"
Arahița.	6	"	"	—	"	"
Madia	4	"	"	6	"	"
Ricinu	4	"	"	6	"	"
Roibia	27	"	"	47	"	"
Pastelu	2	"	"	3	băniți	"
Reseda.	1 ¹ / ₂	"	"	2	ocale	"
Sofranu	35	"	"	—	băniți (cepe)	"
Muștaru negru	1	"	"	3	ocale	"
Cicóre pentru café	1 ¹ / ₂	"	"	2	"	"

Semințele mari precum: *grâul, porumbul, fasolea*, se vor îngropa mai adânc, iar semințele cele mici ca: *lucerna, trifoiul, rapița* se îngropă tot-deuna cu grapa întorsă, seacă cu tăvălugul, iar dacă plouă îndată după semănat, atunci nu se mai întrebuițeză nici grapa.

Semănatul prin împrăsciere cu mâna se face în modul următor:

Se pune sēmânța în sac, se lęgă un colț de la fundul sacului de gură, și ia sacul după gât ca sēmânța să vină la partea stângă.

Sēmănătorul ia cu mâna dreaptă sēmânța din sac și o aruncă pe pămēt, însă trebuie

ca să aibă grije să fie tot-déuna mâna plină, și să o împrăscie într'un mod regulat și la aceeași depărtare, pașii să-î facă de-o-potrivă de mari și repezi.

Cele-l'alte lucrări ale câmpului precum : *plivitul, prășitul, cuibăritul, seceratul, cositul, culesul, trieratul și vânturatul* sunt bine cunoscute de cultivatorul țeran și prin urmare nu e necesar a le mai face descrierea, ce vom trece la una din părțile cele mai principale, la timpul semănatului și la ce adâncime trebuie sămânța pusă în pământ, precum și cum trebuie ea combinată.

e) Timpul semănatului

Timpul este elementul cel mai indispensabil în agricultură pentru a reuși.

Agricultura este o mare școală de paciență, când agricultorul confie sămânța sa solului, el scie d'înaintea cății inamică o așteptă : înghețul, uscăciunea, umezeala, grindina, vântul, paserile, plantele parasite, insectele vătămătoare, o sumă de inamică contrariază prețiosul germen din momentul confierei pământului până în acela al maturității.

Déră pentru că cadrul acestui modest studiu nu ne permite a intra în fondul vastelor perceptive științifice; să ne ocupăm de partea, tot atât de prețioasă, de practica lucrurilor apropiate cunoștinței plugarului nostru.

Maî toți agricultorii sunt încredințați că semănăturile timpurii, atât de toamnă cât și de primă-vară, sunt cele maî bune; cu toate acestea pentru că sunt anî când grăul de toamnă semănat maî târziu isbutesce maî bine ca cel semănat de timpuriu, s'a lățit creștința între cultivatori că la noi semănăturile târzii sunt maî nemerite.

În urma însă a experienței făcută la școla centrală de agricultură de la Herestrău, în maî mulți anî de a rândul, s'a încredințat că este adevărată părerea bătrânilor. Cum că grăul semănat între Sf. Marii este cel maî bun, afară de anî excepționali când timpul este prea secetos și pământul întărit pe timpul când ar trebui să se semene grăul.

Experiențele făcute de un agronom competente, profesorul școlei superioare de agricultură din Viena d. *Haberlandt*; cercări

făcute cu cea mai mare îngrijire, dovedesc același lucru, adică că în general sămănaturile timpurii atât de toamnă cât și de primăvară sunt cele mai nemerite.

Din acésta urméză că cultivatorii trebuie se'și împărțescă lucrările în așa mod ca pământul destinat pentru sămănaturi să fie gata la timp; că lăsarea locurilor pentru ogoré este, în lipsă de alt sistem de cultură mai raționat, uă măsură bine chibzuită, căci având loc anume pentru grău putem se'l arăm la timp pentru ca se'l avem gata atunci când sămănatul se póte face.

Este bine dar ca pentru sămănaturile de primăvară, și cu osebite pentru orz și ovéz se se are pământul toamna; ast-fel decă primăvéra de timpuriu nu se póte ara pământul se se póta sămăna de a dreptul pe arătura făcută toamna.

Arăturile de toamnă fac ca pământul se degere peste iernă, se se mărunțescă și se se sature de umézeală așa ca se póta lup-ta contra secetelor care bântuesc țara noastră în unele primăveri.

Să facem dar arături de toamnă când ne

permite timpul ; se nu așteptăm primăvara, căci ogórele tomnatice ne vor răsplăti cu prisos.

Experiențe făcute asupra cultivării cerealelor.

Esperiențele care s'aũ făcut în acești din urmă anı asupra cultivării cerealelor, aveaũ de scop a răsolva următoarele întrebări :

- 1) Ce este mai favorabil, sãmănătura curată seũ sãmănătura amestecată ?
- 2) Care metodă de sãmănare e mai bună, prin aruncătura seũ în rënduri cu mașina de sãmănat ?
- 3) Cât de mare se fie distanța între rënduri la metoda sãmănăturii cu mașina ?
- 4) Cât de adênc se se îngrope semințele ?
- 5) Ce influență are sãmânța cóptă asupra desvoltării plantelor ?
- 6) Se rebonifică bunătatea sãmânței prin bunătatea pãmântului ?
- 7) După ce regulă are se se îndrepte schimbarea seminței ? și
- 8) Care este epoca cea mai potrivită pentru sãmănat ?

Experiențele făcute de *Wentz* și profesorul *Stengel* după cum vedem din scrierea d-lui dr. *Adolf Pfannstiel*, relativ la bunătatea sămânăturii, amestecate au dat rezultatul, că uă amestecătură de plante leguminoase dau un venit total mai mare în grăunțe și chiar și în paie, decât uă sămânătură curată. Dacă se amestecă mazere cu bob seú măzărliche cu bob, atunci mazărea seú măzărlichea dă un venit mai mare de cât uă sămânătură curată, bobul din contra dă un venit ceva mai mic.

Uă amestecătură de seacă cu grâu dă rezultate variabile după pământul în care s'a sămănat; într'un pământ bun care priesce grăului este favorită acésta, într'un pământ rău din contra este favorită seacă, care în acest cas năbușesce grăul și de óre-ce acesta se cóce mai târziu ca seacă, se întârzie seceratul, încât multe grăunțe de seacă se scutură.

Esperiența făcută cu uă amestecătură de orz și ověz au dat $5\frac{1}{2}\%$ grăunțe și 4% paie mai mult decât sămânătură curată a ambelor.

Asupra metodelui de semănare prin aruncătură seú în rânduri, s'a procedat la uă suprafață egală, semănând rapiță și orz de iarnă în o cantitate proporțională între sine atât în rânduri cât și prin aruncătură.

Semănătura în rânduri a dat mai multe grăunțe, însă mai puține paie. Dacă se ia în considerație și spesele prășitului, atunci nu se recomandă semănătura în rânduri pentru orz.

Planta pentru experiența întrebărei punctului al 3-lea a fost grăul comun roșu.

Acesta a fost semănat în rânduri a căror depărtare era de 26, 13 și $6\frac{1}{2}$ centimetri; semănătura se afla der în proporțiune ca 4 : 2 : 1. Recolta a dat:

a) În grăunțe a dat grăul, de la distanța cea mai mare între rânduri adică de la cea de 26 centimetri, produsul cel mai mare atât în cantitate cât și în calitate; cel cu depărtarea mijlocie, adică de 13 centimetri un produs mijlociú, iară cel de la drpărtarea cea mai mică adică de $6\frac{1}{2}$ centimetri, produsul cel mai slab.

b) În paie venitul cel mai mare l'aú dat

cel cu distanță mijlocie; produsul mijlociului cel la distanța de 26 centimetri și venitul cel mai mic iarăși acela cu distanța de $6\frac{1}{2}$ centimetri.

Prin urmare distanța între rânduri la *grâu* trebuie să fie între 10 și 25 centimetri.

La întrebarea de la punctul al 4-lea, d. *Röstell* constată prin experiența sa cu *secară* că în un pământ gras așeșit următoarele procente din semințe egal de bune:

La 1 țol adâncime	100	0/0
» 2	80	0/0
» 3	67	0/0
» 4	40	0/0
» 5	$45\frac{1}{2}$	0/0
» 6—7 țoluri	0	0/0

Dr. Tietschert făcu experiențe cu *secară* și *rapită* pe un pământ ușor și pe unul mai compact, luând în considerație tot de uă dată și temperatura.

Din experiența cea d'ânteiului rezultă, că pentru un pământ nisipos adâncimea mactsimă e de 4 țoluri, pentru humus 3, pentru un pământ agricol calcaros și clisos 2.

Adâncimea de 1 țol a fost cea mai bună,

nu însă pentru pământurile care se usucă tare, pentru care adâncimea de 2 era mai favorabilă.

A doua experiență a dat că pentru uă temperatură în continuu uscată adâncimea de 2—3 țoli și pentru pământ argilos chiar și 4 a fost cea mai bună.

De aici se poate vedea că îngroparea mai superficială a seminților este mai rațională decât stratul superior are destulă umiditate, de ore-ce în cazul acesta, *încoltirea, dezvoltarea și înfrățirea* se face mai iute.

52.652
Asupra întrebării punctului al 5-lea găsim că d. dr. agronom *Hosaeus* a semănat pe un pământ nisipos 100 grăunțe de grâu pe câte un metru. Tot câte 2 straturi se sămănau la aceiași adâncime pentru a putea fi controlate.

Resultatul a fost că chiar și pe un timp uscăcios care dură de la 5 Octombrie până la 10 Decembrie, adâncimea superficială a seminței este mai favorabilă. Adâncimea cea mai nemerită a fost de la 2—3 centimetri.

La această adâncime pătrunde încă roua de și nu așa mult, dér nici nu se evapo-

reză așa multă umiditate preste și ca din partea mai superioară a pământului.

Rezolvarea întrebării de la punctul al 6-lea a făcut directoarele *Burgtorf* din *Herford* prin uă experiență. — El purcese de la opiniunea, că calitatea sēmēței are uă influență asupra rezultatului ca și la vite, părintii.

Experiențe cu grăunțe de secare *förte bune, mijlociș și vele* au dat rezultatul următor:

Cualitatea escelentă a sēmēței dă uă recoltă totală mai mare de și se sēmână mai puțin, uă înfrățire mai mare și paie mai tare; așa dără un obstacol pentru culcarea fructelor grăunțe mai multe și mai desvoltate și mai multe rēmășițe de rădăcinii.

Aceste experiențe s'au făcut cu grăunțe deplin cöpte; se întrebă acum ce influență are maturitatea sēmīței asupra producțiunei.

Asupra acestei chestiuni făcu dr. *Hosaeus* 8 anii experimente cu *secară și grâu*, cari cerēle au fost recoltate *necöpte, cöpte pe jumătate, cöpte și pré deplin cöpte* și din

fie-care au s m nat câte 100 de grăunțe pe un metru pătrat.

Resultatele s le sunt următoarele:

Din semin e ne c pte  i ne dezvoltate se pot dezvolta plante *puternice*, dec  cele-l'alte condi iuni esteriore nu vor fi de tot nefavorabile.

Incetarea din vieța a plantelor provenite din semin e nec pte este mai mare de c t a acelor provenite din semin e c pte.

Temperatura  i compositia p m ntului are u  influen a mai mare asupra incet rei din vieța de c t semin a.

Epoca cea mai favorabilă pentru recoltat este cea între jumătate mature  i deplin mature.

Gr un ele pe deplin c pte a  intr'adevăr u  rezisten a mai mare contra temperaturei, însă nu  ncol esc regulat  i a a iute  i afară de acee se scutură f rte lesne.

Din aceste rezultate se p te vedea că este adevărat că un *p m nt bun* să modifice *calitatea semin ei*.

Esperien ele făcute de profesorul *Haber-*

landt privesce întrebarea de la punctul 7-lea al cărei rezultat este :

Sămînța din clime *umede* dau mai multe *paie*, din contra însă mai puține *grăunțe*.

Sămînțe din ținuturi *uscate* cu primă-vara scurtă și cu vîra căldurosă dă paie *scurte* însă un venit mare în *grăunțe*.

Cualitatea grăunțelor devine mai bună când într'un ținut umed se sîmîna sîmînțe din ținuturi uscate de cît contrariul.

Sămînța din ținuturi cu iarna grea, adică din acele *continentale*, este mai puțin espuse înghețului, de cît cea din clime umede cu iarna domolă adică din clime *maritime* (Anglia), cînd se transportă.

La ultima întrebare : care este epoca cea mai potrivită de sîmînat. D. *Grampe* din *Poscau* a făcut experiență asupra producțiunei la *ovës* ; sîmînînd pentru acest scop pre un pămînt bine pregătît, în diferite timpuri uă greutate egală de ovës de *Anglia*, de *Scotia* și de ovës *comun*.

S'a observat că producțiunile în *grăunțe*, *paie* și *plévă* descresc în aceeași cîtățime cu cît ovësul a fost sîmînat mai tîrziu și

prin urmare i s'a micșorat timpul vegetațiunei. — Cu tóte că sēmănatúra în 27 Martie aũ perdut una treia din plantele séle, totuși aũ dat producțiunea cea mai mare, dar aũ dat grăunțele cele mai grele; a treia sēmănatúra din 21 Aprilie bóbele cele mai ușóre.

Déca resumăm cele dovedite prin *experiențele sciințifice*, făcute de bărbați atât de însemnați în ale agronomiei, putem statori următoarele regule:

1) Sēmănatúra *amestecată* pentru plantele *leguminóse* și pentru *ovéz* și *orz* sunt mai favorabile de cât sēmănatúra curată.

2) Sēmănatúra în *rënduri* dá, pe lângă economia de jumătate a seminței și atâtea grăunțe ca cea prin aruncătură.

3) In condițiuni nefavorabile depărtarea rëndurilor să fie de 10 centimetri; în condițiuni favorabile până la 25 centimetri și mai ales *grâul*.

4) In orice împrejurare acoperirea seminței mai *superficial* este mai favorabilă.

5) Bóbele nu *deplin* desvoltate să se semente numai pe un pământ *fórté fertil*, dacă voim ca venitul să nu se micșoreze.

6) Calitatea săminței se poate ameliora prin bunătatea pământului.

7) Schimbarea săminței se se face tot-d'anna din clime uscate și clime umede.

8) Semănătura *timpurie* este favorabilă atât pentru cereale de *toamnă* cât și pentru cele de *primă-vară* . — Dacă semănăm cereale de toamnă timpuriu atunci economisim sēmēnța, cerealele înfrățesc bine și intră în iarnă mai puternice, la *semănătura târzie* gerul strică multe sămințe umflate.

La cerealele de primăvară mai ales la ověz prin semănătura timpurie recoltăm mai multe bóbe și mai multe paie.

IV.

Instrucția săteanului.

Ca să pótă agricultura prospera nu este de ajuns *ameliorațiunile* arătate până aci; mai este una de la care atárnă tóte celelalte; acesta este *învățătura* .

Lipsa de învățatură este inamicul cel mai puternic al populațiunei rurale.

Cu toate câte s'a vorbit și câte s'a scris, *țăraniț româniț* zac în cea mai profundă *ignorantă*.

Cum se face ore ca să nu ne încredințăm uă dată pentru tot-d'auna că pe cât timp țăranul nostru va sta neînvățat nu putem aștepta nici un progres.

Lucru este simplu; pare că toți 'l înțelegem și 'l simțim însă nu facem nimic. — Dăcă am avea a face cu un popor *îndărătnic, rebel* la orice *inovațiune*, am mai putea fi scusabil, *dără*, pentru *Dumnezeu!* care popor este *mai accesibil civilizațiunei ca poporul român?*

Interesele cele mai vitale ale *României*; datoria de creștin și de bun cetățeni, toate ne impune ca să nu mai întârziem propășirea învățământului primar în sate. Să lăsăm la uă parte *orice cheltueli*, să clădim mai înainte de toate *școle* și să facem *învățătorilor* uă pozițiune care să 'i indemne a 'și îndeplini cu ardore înalta misiune ce le este încredințată.

Ast-fel și numai ast-fel putem spera ca această *avută și frumoasă țară* se devie col-

tui de pământ cel mai civilizat din *Orient*; numai cu modul acesta se vor putea îndeplini *nobilele aspirațiuni ale oamenilor noștri ceî marî.*

Pentru că scopul *studiului* de față este relativ la instrucția care ar putea folosi mai mult țeranului nostru; ne vom ocupa în special de *Școala agricolă*; alcătuită în așa mod ca junele sâten să pôtă căpăta *avantaje multumitóre.*

Aristotel, marele dascăl al vechimei a ȝis: „*cel mai bun popor este poporul care cultivă țarinele lui.*”

Lamartine, savantul și nemuritorul scriitor frances când reflecta asupra agriculturêi ȝicea: «*Nu iese numai grău din pământul luerat, iese uă civilizațiune întregă.*» Distinsul nostru economist d. **P. S. Aurelian** ȝice: «*Toate artele sunt trebuincioase; dar agricultura este în fruntea cuturilor, fiind-că omul nu poate viețui de cât lucrând pământul.*» Iar neobositul și talentatul scriitor și profesor al economii rurale d. **S. P. Radianu** ȝice: «*Popoarele agricole nu numai că sunt superioare în moral, criminaliî sunt rarî, dar*

și bogăția produsă le repărtesce așa de bine încât nici unul nu suferă.»

Putem repeta și noi așă, căci un lucru bine ținut se poate repeta de toți și în toate țările. Știința agricolă prepară spiritul public agricol și împinge opiniunea publică la progresul agriculturii, transformând-o din meșteșug rutinar în artă utilă.

«Instrucțiunea este primul botez al unui popor.» Lipsa de locale cum trebuie învățământului nostru rural este destul de simțită la noi. Cele mai multe locale de școle rurale din țara noastră lasă mult de dorit, în ceea ce privește condițiunile indispensabile unui local de școală și de la care nu putem aștepta rezultate satisfăcătoare.

Germania și Elveția sunt unicele țări în Europa cari excelează prin organizațiune și construcțiune. Doctorii Hiss și Guillaume, preocupați cu chestiuni igienice, au contribuit mult la ameliorarea școlilor rurale din Elveția.

Școala este «palatul poporului» zic ómenii din Elveția.

În școlă cresc și se forméză copiii, chemați a deveni mai târziu *forța națiuneii, speranța și sprijinul* ei.

Este cunoscut rolul important ce-l au școlele de agricultură asupra viitorului și prosperității agriculturii. Tóte țerile civilizate au prevădut folósele ce le pot aduce, și n'au cruțat nimic pentru înființarea lor.

Dênsele sunt *pepiniererele* unde se forméză tinerii agricultorii, cari, la rândul lor, sunt chemați să răspândescă cunoșcințele ce le-au căpătat la acéstă școlă, aplicându-le în practică, sau profesându-le pe catedră.

Noi avem ađi în ființă patru școle de agricultură:

- 1) Școala superioră de agricultură și silvicultură de la *Herestreu*, lângă București.
- 2) Școala superioră de la *Păucești-Drăgómirești*, de lângă Roman.
- 3) Școala secundară de agricultură practică de la *Strihareț* lângă Slatina, și
- 4) Școala de agricultură din comuna *Armășești* (Ialomița) pe moșia dăruită, în acest

scop statului, de filantropul întru pomenire *Iordache Zossima*.

Șcôla superiôră de agicultură de la Herestreu, fiind destinată se producă agricultorî cu cunoștințe științifice înaintate, își pôte urma scopul sêu. De aceea să o lăsăm la uă parte spre a ne ocupa în special de șcôlele secundare, ce aũ trebuință de reforme radicale.

Ce progrese aũ realizat aceste șcôle și ce influență aũ exersat în țeră? Cam slabe, ce e drept, până acuma; dar vina nu este a lor (maî cu sêmă în cât privește șcôla de la Roman), ci a organizațiunei imperfecte ce li s'a dat de la început. Aceste școlî s'aũ înființat înainte de a se alcătui programul lor, (excepție de cea de la Armășești înființată acum de curênd) și în urmă aũ rēmas uitate, până maî zilele trecute, avênd abia cu ce vegeta.

Idea creațiunei lor a fost bună, însă măsurile luate aũ fost greșite, și s'a făcut economie tocmaî unde nu trebuia, ast-fel că eraũ condamnate de la început să pericliteze.

Ce instrucțiune se cere pentru admiterea elevilor la aceste școlî? Patru clase primare;

adică, abia să știe se scrie și se citescă. Ce noțiuni se predă la aceste școli? *Zootechinia* și *Zoologia*, *Economia rurală*, *Comptabilitatea* în partidă dublă, *Aritmetica*, *Mecanica*, *Geometria* cu aplicațiunile séle de *arpentagiū*, *nivilment* Construcțiunile rurale, *Botanica*, *Physica*, *Meteorologia*, *Fitografia*, *Silvicultura*, *Chimia* organică și anorganică.

Tóte aceste științe se predau într'un mod destul de desvoltat, în timp de doui ani, unor elevi cari n'aū de cât 4 clase primare și cari, prin urmare, nu sunt destul de preparați ca să pētă pricepe cea mai mare parte din aceste noțiuni cu totul noui și prea abstracte pentru dênșii.

Admițēnd chiar că dênșii le pot pricepe, aū ei timpul să se pătrunđă de dênsele, când sunt siliți să muncescă mai tótă ziua la câmp?

Căci, pe de uă parte li se cere munca unui clăcași, érá pe de alta sciința unui viitor profesor.

Uă mașină la care se cere să fabrice mai multe obiecte diferite va fi mai complicată, și va fabrica mai rău, de cât alta simplă,

care nu produce de cât un fel de obiecte, dără bune.

Origina răului residă în lipsa unui program bine conceput. Trebuesce dără, neapărat, schimbat acest sistem hybrid care nu pôte da nici un rezultat bun. Înșă înainte de a se modifica orî-ce, trebuie bine definit scopul acestor scolî. Să fie ele *sciințifice* orî *practice*? Să producă ómenî de *sciință* séu *agricultorî*?

Spre a resolva acéstă chestiune, n'avem de cât să ne întrebăm: care sunt acelea de care se simte mai multă trebuință în țără?

Eū sunt convins că cele din urmă, adică scóle eminentemente *practice* cu un învățământ științific fôrte restrâns, dără cât se pôte de precis, sunt cele mai necesarie, și carî vor aduce mai mult folos și progres agriculturêi nóstre.

Pentru realisarea acestuî sfârșit, écă reformele ce le cred necesariî dn introdus:

I. Transformarea scólelor de Agricultură, de la Strihareț și de la Roman, (pe cea de la Armășești nu știū cum este organizată,

fiind de curând înființată) în școle emina-
mente practice, sau școle ferme.

II. Alcătuirea unui program în raport cu
întreținerea elevilor, și în raport cu sco-
pul școlii, adică foarte puțin științifice. De
aceea să se suprimă din programul lor știin-
țele, care n'au o influență directă asupra
învățământului practic, iar din cele-l'alte
științe să nu se predea de cât părțile cele
mai indispensabile, precum:

1. Noțiuni de agricultură în general.

2. Noțiuni de horticultură și arboricultură
în cât privește cultura legumelor; și pentru
pomi roditori, numai: plantarea, tunderea,
curățirea și altoirea lor.

3. Noțiuni de Economie rurală asupra or-
ganizațiunei unei ferme.

4. Din Economia vitelor: crescerea, ali-
mentațiunea și Hygiena lor; veterinarie po-
pulară.

5. Din Aritmetică numai părțile elemen-
tare, sistemul metric și arpentagiul din geo-
metrie.

6. Noțiuni de comptabilitate în partida
simplă.

Ast-fel teoria și practica vor merge mereu împreună, și elevii vor pricepe foarte ușor aceste noțiuni, ce li se vor da într'un mod succinte și pe care le vor pune mereu în aplicație.

III. Pentru dobândirea unei practice serioase și reală, ar trebui prelungită șederea elevilor în școlile de agricultură de un an.

În anul I să li se predea învățământul analitic, adică: să li se arate diferitele operațiuni agricole în detaliu, obișnuindu-i să efectueze fie-care muncă a câmpului dupe metodele cele mai perfecționate și în cele mai bune condițiuni posibile.

În anul d'al doilea învățământul să fie sintetic, adică, să li se arate cum se completează aceste operațiuni unele prin altele, și folósele ce le aduce în sistem de cultură rațională.

În anul d'al treilea să i deprinză, cu conducerea tuturilor operațiunilor agricole și cu administrarea unei moși.

Un mijloc, care îmi pare bun pentru a deprinde elevii cu aceste lucrări, este, să se împartă moșia școlei în mai multe bucăți,

fie-care bucată să fie cultivată de elevii din anul I și II distribuiți în echipe; fie-care echipă să fie condusă și supravegheată de către un elev din anul al III-lea, care să supue șefului de practică sau directorului școlii planul operațiunilor ce are să execute și modul cum îl va executa.

Acest sistem ar fi un stimulet puternic prin emulațiunea ce ar nasce între elevi, și ar contribui foarte mult la formarea lor.

IV. Pentru aplicarea sistemelor de cultură perfecționată, este trebuință de vite, de forța motrice.

Rasele noastre bovine și cabaline, în starea în care se află azi, sunt incapabile să procure forța suficientă pentru o asemenea cultură. Ameliorarea lor se impune dar. Cine ar putea conduce mai bine această operațiune de cât școlile de agricultură, cari întrunesc toate condițiunile necesarii de isbândă: Supraveghere minuțioasă, îngrijire bună și știință.

De aceia sunt de părere, că este de cea mai mare necesitate să se înființeze la fie-care școlă de agricultură câte-va *epe* și un *armăsar*, întrunind calitățile cerute pentru

ameliorarea rasei noastre, ca falnic de muncă, și câte-va *vacă* și un *taur* de rasă pentru ameliorarea vitelor noastre. Asemenea și pentru rasele *ovine* și *porcine*.

V. Un bun agricultor nu se mulțumesc numai cu munca câmpului, ci caută să-și ocupe timpul, ce-l lasă disponibil această muncă, cu alte mici industrii, precum: creșterea *albinelor*, *gândacilor de mătase*, *fabricarea untului*, etc.

Deci, nu sunt de prisos a se preda la școlile de agricultură.

IV. Sunt uă multime de materii brute pe care le au la îndemână țeranii noștri, der care nu le sunt de mare folos, căci nu știu să le lucreze. De aceia se impune și înființarea micelor industrii manuale, precum: *impletiturile* de richită și de alte feluri de sălcii, confecționarea *rogojinelor* de papură, din care se fac atâtea lucrări de cea mai mare trebuință țeranului.

Invățând aceste mici industrii, elevii vor fi înzestrați, la eșirea lor din școală, cu un capital neprețuit, acel al producțiunii care are de scop, crearea valorilor.

De multe ori elevii lipsiți de orî-ce mijloc, nu știu ce se facă la eșirea lor din școală, și se ved nevoiți să se apuce de alte meserii cu totul străine agriculturii.

Este de datoria *guvernului* să le asigure un viitor, cel puțin la început. De aceea să se păstreze pe moșiile statului în diferite districte, anume pentru elevii școlilor de agricultură lipsiți de pământ, câte-va hectare pe care să le cultive în meteagiū, în regie, seū în arendă, făcându-li-se condițiunile cele mai avantajoase posibile, și cu îndatorirea se le cultive conform sistemului de la școală, spre a servi de exemplu celor-l'alți sătenii.

VII. Să se înființeze la fie-care școală un muzeū agricol și uă bibliotecă pentru instrucțiua elevilor.

VIII. Să se înființeze anale agronomice, atât asupra culturilor mari, cât și asupra culturilor din câmpurile de experiențe, încheindu-se la fie-care perioadă quinquenală uă statistică de rezultatele obținute.

IX. Să se pue la concurs diferitele materii de învățământ ce se vor preda la aceste școli.

Aceste sunt reformele ce ne permitem a le propune și care le credem mai indispensabile.

CONCLUSIA

Înainte de a termina acest studiu, sper că românii vor îndrepta toată atențiunea lor spre exercițiul laborios al vieții rurale; și spre a prepara spiritele, vor face a intra și arta d'a lucra pământul în programul instrucțiunii publice, de la școala de sat, până la universitatea din capitală.

Să fie convinși Românii, că esercițiul acestei vieți laborioase a format mărirea *republicei romane* și omenii ei cari s'aũ des-tins așa de mult în arta militară. La moșii noștri, bravii căpitanii, bravii militari, erau agricultorii. — Să fim mai puțin lacomi de plăceri și de onoruri. — Să devenim mai mult inteligenți, prevăzători și activi în toate.

Frogresul dintr'o țară nu se datoresce numai *libertății*, ci și *sciinței*. Pe urmă să nu uităm că *bogăția* este prima cauză a *civilizațiunei*, axiomă istorică.—Prin libertatate

omul a putut pune în joc inteligența lui și a suprimat pedicele care împedicau sporirea bogățiilor.

În definit, mai repet încă uă dată că: *Agricultura* este cea mai *frumôasă* dintre arte, ênsê și cea mai *dificilă* și cere multă *paciență*, multă *perseveranță*.

Trebue sê ne felicităm cu toții ênsê, căci mi se pare, de cât-va timp, atențiunea publică este îndreptată spre *agricultură*, spre *viêța rurală*, spre *independență* prin *muncă*.

Instrucțiune dêr!

Căci cea ce se *chiamă ignoranță* și *rutină* nu se pôte distruge de cât prin lumina *instrucțiuneî*.

F I N E

TABLA DE MATERII

---

	pagina
Starea actuală a țeranului	3
Igiena săteanului	10
Dările săteanului	19
Imbunătățirea sôrței țeranului	23
Despre vite	25
I-a Propunere	33
II-a „ Instrumente agricole	34
III-a „ Lucrarea pământului	37
a) Condițiunile unei bune arături	37
b) Grăpatul	38
c) Tăvălugitul	38
d) Semănatul	39
Cătățimea de sēmēnță ce trebuie a se se- măna pe un pogon.	41
1) Plante cereale	41
2) Plante leguminose și tuberculose	42
3) Plante industriale	42
Timpu semēnatului	44
Esperiențe făcute asupra cultivării cerealelor	47
Instrucțiya săteanului.	56
Scoala.	59

	Leî
Carmen Sylva, Meșterul Manole. Tragediă în 4 acte. Recenziune critică de St. Velescu	1 —
Charles I-er de Roumanie. Vingt-cinq ans de règne.	1 50
Vasilescu, Stef. Studiū economic asupra comerțului general al României și cestiunea reformei tarifelor vamale. Protecționisți sau Libereșbimb.?	1 —
Weissmann — Bassarabo. Oglinda Tragi-comediei omenești. Broșură.	1 —
Dr. Max. Artă obstetricală. Curs teoretic și practic pentru medici și studenți, tom. I și II.	15 —
Flaișten. De la situation des consuls étrangers en Roumanie et des consuls roumains à l'Etranger, in— ¹⁰	3 —
F. Robin: Grammaire de la langue roumaine, à l'usage des étrangers	2 50
Alex. A. Sturdza. Les Facettes, poésies.	3 —
Florantin I. P. Reforma metodelui în studii și pedagogiă	1 —
Th. Cr. Vrei să te iubească bărbatul? Poveste către femei.	1 —
Carmen Sylva, Pablo Domenich, istorio militară.	— 50
Cooper, I. Fenimore. Ciorap-de-piele, povești americane, 1 vol. in— ⁴⁰ ilustrat.	5 —
Nenițescu Ioan. Pui de Leî, poezii eroice și naționale, un volum în ⁸⁰	4 —
In legătură de lux	6 —
Caragiale, L. I. Năpasta, dramă în două acte	1 50
Săineanu, L. Lingustica contemporană sau Școala neo-gramaticală.	1 —
Dr. Gaster, Literatura populară română	5 —
In legătură de pânză.	6 50
Kotzebue. Din Moldova, Descrieri și schițe	2 —
In legătură de ux	3 —
De la Vrancea. Liniște, ediție de lux, in— ⁸⁰ mare.	3 —
De la Vrancea. Sultânica, un volum in— ⁸⁰ legat	6 —
De la Vrancea. Trubadurul, un volum	4 —
In legătură de lux	6 —
Const. Mille. Dinu Milian, un volum	4 —
In legătură de lux.	6 —
Const. Mille. Feciorul Popei, un volum	4 —
In legătură de lux	6 —
Veronica Micle. Poezii, un volum	3 —
In legătură de lux	5 —
Al. Macedonski. Poezii, Iadeș	4 —
in legătură de lux	6 —
Carol Scrob. Poezii-complete	4 —
In legătură de lux	6 —
Atlas zoologic. 263 figuri colorate, cu textu explicativ de Dr. Alexandru Șaaban-Tuduri, un volum in — ⁸⁰ mare, legat frumos	10 —
Ionescu, D.. Instrucțiunea Gimnasticeii în școlile de băieți și de fete, un v.	3 —
Prerogativele Coronei și Privilegiile poporului englez înainte de revoluțiune, de <i>Al. Petrescu</i> . Consilier la Curtea de Casațiune	1 —
Despre Psychologia criminală, de <i>Grigore Ion Lahovary</i> , Președinte la Curtea de Casațiune	1 —
Despre Impărăția Româno-Bulgară, de <i>Nicolae Ionescu</i> , membru al Academiei Române	1 —
Imbunătățirea stărei sătenilor, de <i>Grigore G. Păncescu</i>	1 —
Influența franceză în România, de <i>Alexandru Xenopol</i>	1 —
Rolul femeii în democrație, de <i>George D. Pallade</i>	1 —
Mihaiu de Bonachi. Poezii, 1 volum legat	7 —